

Adhamjonova Zaynabxon

*Farg'ona Davlat Universiteti Fizika-Matematika Fakulteti
Amaliy Matematika Yo'nalishi 1-Bosqich 25.10-Guruh Talabasi
Ilmiy Rahbar: Israil Tojimamatov*

Annotatsiya: Mazkur tezisda axborot tushunchasi, uning boshqaruv jarayonidagi o'рни va ahamiyati tahlil qilinadi. Axborot texnologiyalarining zamonaviy boshqaruv tizimlarida tutgan o'рни, ularning samaradorlikni oshirishdagi roli yoritiladi. Shuningdek, axborot oqimlarini to'g'ri tashkil etish va boshqaruv qarorlarini qabul qilishdagi axborotning ahamiyati muhokama etiladi.

Kalit so'zlar: axborot, boshqaruv, axborot tizimi, qaror qabul qilish, boshqaruv samaradorligi, axborot texnologiyasi, malumot, dasturlash, uzatish, saqlash, qayta ishlash, dolzarblik, malumotlar bazasi, ishonchlilik, suniy intellekt, malumot, raqamli jamiyat, kodlash, kompyuter, algoritim, dasturlash, ahborot havfsizligi, qayta ishlash, ahborot boshqaruvi, aniqlik, qo'llash, kodlash.

Kirish

Bugungi kunda insoniyat taraqqiyotining barcha sohalarida axborot va uni boshqarish muhim o'rin tutadi. Jamiyatda iqtisodiy, siyosiy, ijtimoiy va madaniy sohalarining muvaffaqiyatli faoliyat yuritishi axborotning to'g'ri yig'ilishi, tahlil qilinishi va boshqaruv qarorlarini qabul qilishda oqilona qo'llanilishiga bog'liq.

Axborot — bu boshqaruv faoliyatining asosi bo'lib, har qanday tashkilotda jarayonlarni muvofiqlashtirish, nazorat qilish va takomillashtirish uchun zarur vositadir. Shu bois zamonaviy boshqaruv tizimlarida axborotni samarali ishlatish, uni qayta ishlash va himoya qilish masalalari dolzarb ahamiyat kasb etadi.

Asosiy qism

1. Axborot tushunchasi va uning mohiyati

Axborot — bu ma'lum bir obyekt yoki hodisaga oid ma'lumotlar majmuasidir. U inson ongida mavjud bilimlarni boyitadi, yangi qarorlar qabul qilishga asos bo'ladi. Axborot moddiy va nomoddiy shaklda mavjud bo'lishi mumkin.

Inson faoliyatining har bir bosqichi axborotga asoslanadi. Shuning uchun ham bugungi davrni "axborot asri" deb atashadi. Axborot iqtisodiy resurs sifatida moddiy boyliklar, kapital va mehnat kabi muhim o'rin tutadi.

2. Boshqaruv tizimida axborotning o'рни

Boshqaruv — bu muayyan maqsadga yo'naltirilgan jarayon bo'lib, unda axborot hal qiluvchi rol o'ynaydi. Har qanday boshqaruv bosqichi (rejalashtirish, tashkil etish, nazorat, tahlil) axborot almashinuviga tayanadi.

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

Axborot boshqaruvning “nerv tizimi” hisoblanadi. Agar tashkilotda axborot oqimi to‘g‘ri yo‘lga qo‘yilmasa, qarorlar kechikadi yoki noto‘g‘ri bo‘lishi mumkin. Shuning uchun boshqaruv tizimlarida axborotning ishonchliligi, aniqligi va dolzarbligiga e‘tibor qaratish zarur.

3. Axborot texnologiyalari va boshqaruv

Axborot texnologiyalari — bu axborotni yig‘ish, saqlash, qayta ishlash va uzatish jarayonini avtomatlashtiruvchi vositalar majmuasidir. Ular boshqaruv jarayonlarini tezlashtiradi, inson xatoliklarini kamaytiradi hamda samaradorlikni oshiradi.

Zamonaviy korxona va tashkilotlar faoliyatida kompyuter tizimlari, sun‘iy intellekt, bulutli hisoblash, avtomatlashtirilgan boshqaruv tizimlari keng qo‘llanilmoqda. Masalan, raqamli boshqaruv tizimlari yordamida ishlab chiqarish jarayonlari onlayn nazorat qilinadi, resurslar hisob-kitobi avtomatik yuritiladi.

4. Axborot xavfsizligi va boshqaruv samaradorligi

Boshqaruv tizimlarida axborotning himoyalanganligi ham muhim masaladir. Axborot xavfsizligini ta‘minlash orqali noto‘g‘ri qarorlar, ma‘lumotlarning buzilishi yoki yo‘qolishining oldi olinadi.

Axborotni to‘g‘ri boshqarish natijasida:

tashkilot faoliyati barqarorlashadi;

qarorlar tezroq va aniqroq qabul qilinadi;

resurslar tejaladi;

boshqaruv samaradorligi ortadi.

Axborot-boshqaruvining asosi.

Axborotsiz hech qanday oqilona qaror qabul qila olmaydi.

Masalan:

! Manejer ishlab chiqarish hajmini oshirish haqida qaror qabul qilmoqchi bo‘lsa unga bozor talabi, resurs holati va xarajatlar xaqidagi axborot kerak.

! Davlat siyosatini yuritishda esa statistik ma‘lumotlar asosida strategik qarorlar qabul qilinadi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, axborot — bu boshqaruvning yuragi hisoblanadi. U holda har qanday boshqaruv tizimi o‘z faoliyatini samarali amalga oshirolmaydi. Axborot texnologiyalarini boshqaruv jarayonlariga tatbiq etish bugungi kunda iqtisodiy o‘rishning muhim omillaridan biridir.

Kelajakda raqamli boshqaruv tizimlari, sun‘iy intellekt va “aqlli” tarmoqlar yordamida axborot almashinuvi yanada avtomatlashtiriladi. Shu bois, har bir rahbar va mutaxassis axborotni tahlil qilish, boshqarish hamda undan samarali foydalanish ko‘nikmalariga ega bo‘lishi zarur.

1. To‘xtayev, A. “Axborot tizimlari va texnologiyalari.” – Toshkent: TATU nashriyoti, 2021.
2. Karimov, I. “Boshqaruv nazariyasi asoslari.” – Toshkent: “Iqtisod-moliya”, 2020.
3. Turdiyev, R. “Raqamli iqtisodiyot va axborot texnologiyalari.” – Samarqand, 2022.

